

Milí čtenáři,

bělost papíru, případně jas obrazovky už v tuto chvíli tolik nezáří, ale že jsme si toho slunce užili... Však budeme ještě vzpomínat na dusno dnů a nocí letošního léta. Osmičkový rok nabitý výročími jistě nabídne i další řadu paralel a vyjeví ne jeden zpola zasutý okamžik. Jako se šedesátníkům před pár dny vrátily samy od sebe před oči útržky dětství. Na tanky a nekonečné kolony zelených furgonů, se nesnadno zapomíná. Vyprávějte ale dnes kritikovi obrněnců, co křižují Evropou, o čtyřstupech vojáků, mašlujících za zpěvu častušek posádkou do městského lesa, kam se nesmělo ze dne na den chodit na houby. Pokývá hlavou a po chvíli se otáže: a už to někdo zfilmoval? Život každého člověka skýtá dostatek příběhů a zápletek na román. Jen jej napsat. Televizní reklamy již začaly propagovat podzimní žeň seriálů. Nestávají se, alespoň zatím, hlavní náplní naší každodennosti. To než zcela přivykneme situaci, kdy je lepší podívat se na dokument kupříkladu o Benátkách či Dubrovniku, než se tam na místě prodírat nekonečnými zástupy zvědavců. Život je totiž dnes a tady, jen na stránkách knih se dá prožívat opakovaně. Příjemné čtení i Literky Vám přeje Libor Kalina.

TÁPÁNÍ

Luštíme život
jako křížovku...
Když utíkáme spleť
políček,
nevíme svisle,
nevíme vodorovně
a nápověda
věčně schází.

Luštíme život
jako křížovku...
A tajenka nám
pořád nevychází.

3 otázky pro Zuzanu Macurovou

Má umění uklidňovat nebo zneklidňovat?

Obojí. A nejen to. Důležité je, že na nás působí a vyvolává nějaké emoce.

Čím vás přitahuje právě baroko?

Vždy mne nejvíc oslovovalo po vizuální stránce. A to už od dětství. Možná v tom svou roli hrají již zmiňované emoce, s nimiž baroko dokázalo tak účinně pracovat. Během studia dějin umění mi navíc došlo, že právě doba 17. a 18. století pro mne představuje ideální kombinaci toho, co je možné vyčíst z dochovaných pramenů, a toho, co si už musíme domyslet.

Co považujete za nejvýznamnější výtvarné dílo v rajhradském benediktinském klášteře?

Nejvíc odborných knih a statí bylo vždy věnováno rajhradskému kostelu, po právu. Je to bezpochyby jedinečná stavba – architektura Jana Blažeje Santiniho doplněná jednou z nejlepších realizací Jana Jiřího Etgense. Ten celek je úchvatný, přitom však nabízí i řadu pozoruhodných detailů. Jeden z mých nejoblíbenějších se nachází v prostřední kupoli na jižní straně, je to ženská postava s poněkud nečekanými atributy – tenisovou raketou a míčkem – symbolizující Pomíjivost.

Mgr. Zuzana Macurová, Ph.D., kurátorka Centra humanistických studií Moravského zemského muzea, současně působí jako externí pedagog na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity, kde vede Seminář dějin umění.

Prameny proudů

Ernst Weiss (1882 Brno – 1940 Paříž) pocházel z brněnské židovské rodiny. Odmaturoval r. 1902 na německém gymnáziu v Brně, lékařský diplom získal ve Vídni, kde byl žákem Sigmunda Freuda. V r. 1913 publikoval svůj první román, příběh o egoistickém fyzikovi experimentujícím s rentgenologií, který na svou badatelskou vášeň doplatí impotencí, rakovinou kůže a především neschopností navazovat stabilní vztahy se ženami. Téhož roku se Weiss sblížil s Franzem Kafkou, a když se Kafka rozešel s Felice Bauerovou, společně v dánském přímořském letovisku Marielyst pracovali na svých románech: Kafka na Procesu a Weiss na románu Boj, dnes

nazývaném podle hlavní postavy Franziska. Po r. 1918 působil jako lékař v Praze a stal se výraznou postavou literárního života německé Prahy, úzké přátelské vztahy jej pojily s osobnostmi jako F. Werfel, M. Brod, J. Urzidil. V r. 1920 odešel do Berlína, později ve 30. letech pak emigroval do Paříže, kde pracoval na svém posledním románu Očitý svědek, jehož titulní postavou je lékař-psychiatr ošetřující během první světové války Adolfa Hitlera, stíženého hysterií v důsledku válečné slepoty. Ačkoli se jedná o lékařovu autobiografii, klíčovou otázkou románu se stává psychopatologie postavy označované jako A. H. a spolu s ní i celé německé společnosti. Rukopis se našel až v 60. letech v Americe, kde byl víceméně náhodou nalezen po autorově smrti – psychiatr Weiss spáchal sebevraždu v den vstupu německých vojsk do Paříže. V exilu komentoval Weiss svůj odchod z Československa slovy: „Po válce jsem odešel do Německa. Rakousko, má stará vlast, už neexistovalo.“

Očitý svědek

Věděl jsem, čím je, byl jsem jeho očitým svědkem, jeho buditelem, byl jsem prvním divotvorcem, účastným na této zázračné bytosti – a přesto jsem mu podlehl. Tomuto Mohamedovi bez Boha podlehl sedmdesát milionů lidí. Proč bych se měl holedbat, že jsem byl silnější než oni? (...) Po příšerném, nepochopitelném výlevu nenávisti proti „marxistické židovské sběři“ to zachvátilo jeho i nás. Byl to okamžik, kdy řečník se svým chraptivým hlasem, se svým rakouským přízvukem náhle ztratil půdu pod nohama. „Německá krev! Německá krev! Německá krev!“ Křičel a nikdo nevěděl, zda z lásky k této krvi, nebo ze strachu o tuto božskou krev. Věděl to on sám? Mluvil v extázi. Přemohlo ho to, přemohlo to i nás a nebyli jsme už těmi, jimiž jsme byli předtím.

(z románu Ich – Der Augenzeuge přeložil Rudolf Toman)

(jd)

Záchranná stanice dravých ptáků

V těsném sousedství rajhradského kláštera sídlí Záchranná stanice pro dravé ptáky. Její návštěvu nemohli účastníci příměstského tábora v Památníku vynechat. O své svěřence, kteří se už mnohdy po zotavení z úrazů nemohou vrátit do volné přírody, pečuje Jaroslav Sedláček. Kluci a holky tak mohli obdivovat „tváří v zobák“ orla mořského, káně včelojeda lesního, motáka nebo krkavce. Seznámili se přitom se základními pravidly, jak se chovat v případě nálezu zraněného zvířete. Problémem jsou např. mláďata větších savců (srnci, lišky, zajíci), sáhneme-li na ně, jejich matky se o ně přestanou starat. V případě ptačího mláděte, co vypadlo z hnízda, jej tam můžeme vrátit nebo je posadit na nejbližší vyvýšené místo. Pro případy nálezu zraněného zvířete (nejčastěji srážka s autem) lze hledat pomoc na telefonním čísle 606 184 100. Také lze zraněné zvíře přinést do stanice, adresa www.zvirevnuuzi.cz poslouží pro vyhledání nejbližší. Jakmile si zvíře zvykne na lidi, nemá mnoho šancí přežít ve volné přírodě, což je případ rajhradského srnečka Ferdy. Finančně lze stanici podpořit SMS ve formě DMS ZVIREVNOUZI RAJHRAD na číslo 87777 nebo přes účet: 171811406/0300. (jk)

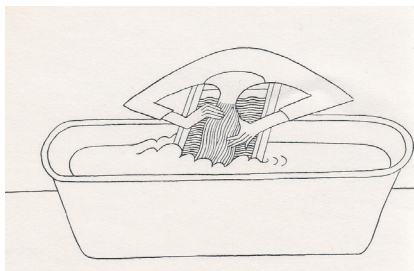
Oblíbená kniha - Muž jménem Ove

Když vám zemře životní partner, pokoušíte se několikrát o sebevraždu a ono se to nedaří, nemusí to být vždy tragédie. Může to být dokonce trochu i zábava, obzvláště když vás ti okolo nenechají na pokoji, neustále otravují svou neschopností. Pomáhat je totiž správné a zásadovost ani zažité stereotypy se jenom tak nemění. Lidé jsou podle vás čím dál nešikovnější, o to horší je to při nastěhování souseda hromotluka s rodinou. Manželka vám chybí čím dál více a oni pořád vyhazují ty nedopalky. Otravuje vás kočka, o kterou se nakonec budete muset starat. A co je nejvtipnější? Zjistí vám, že máte velké srdce. Takhle to vypadá v životě tohoto muže, muže jménem Ove. Dílo Fredricka Backmana, odehrávající se v krásném severském prostředí, je románem plným nekonečné lásky, laskavosti a dobrých srdcí, ale také nespravedlnosti. Příběh Oveho byl také zfilmováno, ale knize a čtenářskému zážitku s ní se jen tak něco nevyrovná. Budete brečet a smát se zároveň, donutí vás se zamyslet a srovnávat. Takový je muž, jménem Ove. (ks)

Ze sbírek: Marie Plotěná

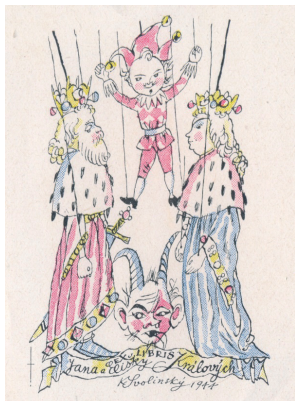
Výtvarná sbírka Památníku byla letos obohacena o několik novoroček z dílny brněnské malířky, kreslířky a karikaturistky Marie Plotěné. Jedná se o čtyři „PéeFka“ z 80. let 20. století (inv.č. C314-C317). Jsou vytvořena jednoduchou obrysovou lineární kresbou, bez stínování s čistotou a řádem kompozice, kde vyniká vtip spojený s mnohovýznamovostí slov a výjevů. Výtvarnice vystudovala Střední uměleckou školu v Brně a následně Pedagogickou fakultu Masarykovy univerzity. Je členkou Sdružení Q, České unie karikaturistů, Sdružení Bienále Brno, Unie výtvarných umělců a Federace evropských karikaturistů. Věnuje se kreslenému humoru, biblické ilustraci a drásaným pastelům. Její

kreslený humor byl publikován v mnoha periodikách u nás i v zahraničí. Za svou tvorbu získala dvacet sedm ocenění na domácí i zahraniční scéně. Aktuálním záměrem je doplnit výtvarnou sbírku Památníku také o příklady autorčiny ilustrační tvorby. (mš)

V čisté hlavě čisté myšlenky

České sběratelství exlibris v datech

Tento rok slaví Spolek sběratelů a přátel exlibris sté výročí od založení a k tomuto významnému jubileu se rozhodl vydat knihu, která by mapovala činnost spolku, jeho osobnosti a různé události či výstavy spjaté s knižní značkou. Knižní titul s názvem České sběratelství exlibris v datech – sto let SSPE sestavil Jan Langhammer, aby tak zachytil časovou osu vývoje knižní značky u nás (od roku 1896 až po současnost). Kromě časového sledu se zde čtenář setká s ukázkami kolorovaných i černobílých exlibris od různých autorů, výtvarníků-grafiků. Sám však v před-

mluvě předjímá, že nebylo možné úplně vše podchytit... „tištěné dokumenty o exlibris se snažím zachytit v připravované publikaci česká exlibristická bibliografie, která bude rozsáhlejší než tato kniha.“ Navíc právě Spolek vyhlásil letošní rok 2018 Rokem českého exlibris, a tímto knižním počinem tak vzdává hold drobné grafice českých knižních značek. Součástí oslav je také vydání bronzové plakety od akademického sochaře Michala Vitanovského. (mš)

Z připravovaných výstav a akcí

2018
EVROPSKÝ ROK
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
#EuropeForCulture

Procházka se Zuzanou Macurovou

Ne všichni jsme již stačili zaznamenat, že prožíváme Evropský rok kulturního dědictví. Osmičkové letopočty totiž „nehýbaly“ pouze českou kotlinou, Západoevropané si kupříkladu „náš“ rok 1968 spojují s masovými studentskými protesty proti tehdejšímu v jejích očích příliš konzervativnímu establishmentu. Nadcházející Dny evropského dědictví (8. – 16. 9.) tak dostaly charakteristiku jedné z nejvýznamnějších letošních celoevropských kulturně poznávacích, společenských a výchovných akcí. Památky a muzea se v tyto dny snaží nabídnout svým návštěvníkům nějakou nevšední přidanou hodnotu. V případě Památníku, sídlícího v nejstarším klášterním areálu Moravy, půjde o dvě specializované procházky - prohlídky, zaměřené na barokní skvosty architektury, fresek, soch a obrazů. V sobotu 8. 9. od 10.00 a od 14.00 hodin se zájemcům bude věnovat přední odbornice na rajhradské baroko Mgr. Zuzana Macurová, Ph.D., autorka odborné publikace Proměny rajhradského probošství v 18. století.

Za krásou sukulentů

Památník písemnictví na Moravě ve spolupráci s Benediktinským opatstvím Rajhrad a společností Sukulent Honc připravili do prostor klášterní kvadratury na dny 6. – 9. 9. výstavní a prodejní ukázkou sukulentů předního tuzemského pěstitele a vystavovatele Jaroslava Honce. Jedinečnou kolekci sukulentních soch bude možno v uvedené dny v Rajhradě obdivovat mezi 09.00 a 17.00 hodinou.

Šimkovy sochy a Baranovy fotografie

Obnova klášterních prostor benediktinského opatství v Rajhradě stále pokračuje! Důkazem se stane další stálá expozice výtvarného umění inspirovaného vírou. V sobotu 22. září v 16.00 hodin bude veřejnosti slavnostně zpřístupněna kolekce monumentálních děl sochaře Jana Šimka a prací neméně významného fotografa Petra Barana.

PAMÁTNÍK
PÍSEMNICTVÍ
NA MORAVĚ

EVROPSKÁ UNIE

Muzeum Brněnska
Příspěvková organizace

norway
grants

Literka,

Informační zpravodaj Památníku písemnictví na Moravě
Kláster 1, 664 61 Rajhrad, tel.: 547 229 136

Odpovědný redaktor: Libor Kalina

Vychází jedenáctkrát ročně, č. 8, ročník 13, 4. 9. 2018

MK ČR E 21218

Muzeum Brněnska, příspěvková organizace, IČ: 00089257